

Хаптагаева Снежана Ивовновна – воспитатель
Муниципальное бюджетное дошкольное образовательное учреждение «Детский сад
«Кэскил» с. Туора Кюель МР «Таттинский улус» Республики Саха (Якутия)»

Орто саастаах оҕолорго «Булчут кэпсээнэ» аралдьыйыы сценарийа.

Сыала: Байанай ыйын туһунан билиилэрин ханатыы, өбүгэ үтүө үгэнигэр убаастабылы инэри. Саха киһитин төрүт дьарыга булт туһунан оҕолор билиилэрин чингэтии, булт сиэрин-туомун билиһиннэри. Айылҕаҕа таптала харастабыллаах сыһыаны иити.

Туттуллар тэрил: Проектор, компьютер, оллоон, мончуук, туһах, куйуур, Байанай ойуута.

Сахалыы таҥастаах оҕолор киирэн олбохторго ололорлор.

Бытааччы: Үтүө киэһээнэн күндү оҕолор. Билигин биһиги байанай оҕолорун туһунан таабырын таайсыахпыт. Сөпкө таайдаххытына экранна таайбыт кыылгыт тахсан кэлиэҕэ.

- От-мас аһылыктаах ойуоккалаан оҕонньор баар үһү (куобах).
- Түөспэр күннээхпин, сытыы харахтаахпын, мааны кутуруктаахпын диир баар үһү (саһыл).
- Сир анныгар итии болгуо сытар үһү (эһэ).
- Сайын борон, кыһын манан баар үһү. (куобах).
- Тииттэн тииткэ ыстангалыыр баар үһү (тиин)
- Ууга олохтоох, от аһылыктаах кыыл баар үһү (андаатар).
- Икки улахан тиити төбөтүгэр илдэ сылдыар баар үһү (тайах).
- Түүнү супту улуйар адьырҕа баар үһү (бөрө).

Сэтинни ый Байанай ыйа диэн ааттанар. Байанай диэн кимий? Байанай диэн ойуур иччитэ, булт таҥарата. Кини ойуур кыылларын, көтөрдөрүн харыстыыр. Айылҕаҕа оту-маһы алдьатар, тугу да харыстаабат киһи кэллэҕинэ Байанай кыылларын, көтөрдөрүн ыраах куоттаран, күрэтэн кэбиһэр эбит. Оччоҕо ол киһи дьиэтигэр булда суох төннөр. Ол иһин ойуур кыылларын, көтөрдөрүн биһиги Байанай оҕолоро диэн ааттыбыт. Онтон булчут диэн кимий? Булчут диэн булугас талыгас, мындыр өйдөөх, кыанар үлэһит, аһыныгас, көмүскэс, үтүө майгылаах киһи. Бултуу барыан иннинэ оту-маһы алдьатыам

суоџа, наадырбын эрэ ылыам диэн андаџар этэр эбит. Саха булчута бултаан дьизэ кэргэнин иитэр-аһатар, таныннарар.

Бүгүн үөрүүлээх күн, Баай Барыылаах Байанайбыт күнэ үүннэ. Биһиэхэ ыалдьыттыы кэллэ сэркээн сэһэннээх булчут аџабыт Петр Романович.

- Үтүө күнүнэн оџолоор. Мин эһиэхэ булт тэрилин, хайдах бултанарын, Байанай оџолорун туһунан кэпси кэллим.

Аал уотум иччитэ,
Алтан сэбэрэй эһэм.
Баай хара тыам ичччитэ
Баай Байанай!
Алтан чуораан айаххар
Алџаан аһатабын
Аһаа-сизэ, күлүм гын,
Мичик гын!

(Оллоон тула олоннор булчут алгыһын, кэпсээнин истэллэр).

Ытааччы: Биһиги аар тайџабытын, тулалыыр айалџабытын мэлдьи харыстыаџын! Оччоџо эрэ көтөр-сүүрэр үксүү, Баай Байанайбыт араас булдуна күндүлүү туруо! Оџолоор, бүгүн биһиги Баай Байанай туһунан элбэџи биллибит, иһиттибит. Байанай диэн ким эбитий? Байанай оџолоро диэн кимнээџи этэллэрий? Ханнай кыылар баалларый? Булт тэриллэрэ ханныктарын ааттатаалаан.

Манан биһиги Баай Барыылаах байанайга аналлаах аралдьыйыбыт түмүктэнэр, көрсүөххэ диэри!